WASHINGTON D C

СВОБОДА  SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 290. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 13-го ГРУДНЯ 1951. — No. 290. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 13, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ЧЕКАЮТЬ НА РІШУЧІ ДІЇ ПРЕЗИДЕНТА ПРОТИ ЗЛОВЖИВАНЬ

Вашингтон, 11 грудня. — Голова Краєвого Демократичного Комітету Френк Е. Мек Кінні передбачає, що президент Труман вживе рішучих заходів, щоб покарати федеральних урядовців за їхні зловживання. З уваги на різнородні відкриття під час слідства в конґресовій підкомісії та факти, що виявляються при інших нагодах, назріває думка, що треба зробити якийсь крок, щоб запобігти дальшим скандалам, які загрожують підірвати довір'я до уряду серед широких кіл громадянства. У розмові з кореспондентами МекКінні виявив, що президент відчуває себе „заподіяним" своїми повіреними людьми і тому схиляється до думки, що треба утворити урядову комісію, відповідальну безпосередньо самому президентові для переведення чистки серед урядовців, що мають якісь зв'язки з скандалами.

З Сан Франсіско повідомляють, що місцевий федеральний суд обвинувачує чотирьох високих урядовців, податкового бюра, між ними й колишнього голову бюра Джеймса Смита, якого президент звільнив з його посади. Йому закидають шахрайство в податкових виказах на користь людей, що не платили податків.

У Вашингтоні генеральний прокурор Дж. Гаверд МекҐрет складав свідчення перед підкомісією Палати Репрезентантів, обороняючи деяких урядовців яким закидують зловживання. Він між ін. заявив, що президент звільнив з посади головного дорадника департаменту справедливости Терона Ламара Кодла без порозуміння з генеральним прокурором, закидаючи йому невідповідну поведінку в уряді. Тепер виявилося, що Кодл дістав $5,000 комісового за посередництво при продажу літака. МекҐрет не вважає Кодла нечесним, тільки непорадним, коли дався втягнути в таке діло. Крім того Кодлові закидають, що він їздив до Европи, щоб допомогти одній фірмі при наладнанні оплат за висилку вина, одначе МекҐрет каже, що так не було, бо поїздка була зв'язана з родинними справами власника цієї купецької фірми. Серед того з'явилися вперті поголоски про димісію самого генерального прокурора.

ВЕРХОВНИЙ СУД ПРОТИ ОБВИНУВАЧЕННЯ РЕМІНҐТОНА В НОВИХ ПРОВИНАХ

Вашингтон. — Верховний Суд вирішив, що департамент справедливости не може ставити в стан обвинувачення Вилієма Ремінґтона в інших провинах, зв'язаних з комуністичною діяльністю, доки не буде наладнана апеляція від першого присуду за такі провини. Ремінґтон, колишній урядовець департаменту торгівлі, був суджений в Ню Йорку за кривоприсягу, бо він заперечив свою приналежність до Комуністичної партії. За це він був покараний ув'язненням на 5 років. Апеляційний суд анулював присуд, зазначивши, що судова розправа не була якслід переведена, і тому доручив перевести її поновно розправу. Департамент справедливости одначе не хотів поновити давнього оскарження, а започатковував інше, за інші провини Ремінґтона. Верховний Суд твердить, що треба закінчити наперед з першою справою і аж опісля обвинувачувати в інших.

СІМНАДЦЯТЬ ЗАЛІЗНИЧИХ ЮНІЙ ЗА НОВИЙ КОНТРАКТ ПРАЦІ.

Вашингтон. — Сімнадцять „неоперативних" залізничих юній зажадали від президентської ради підтримки їхніх домагань підвишки платні у їхньому новому контракті праці, який вже обговорюється впродовж десяти місяців між ними і залізничими підприємствами. Підприємці закидають юніям, що вони у своїх домаганнях „перестуцають конституційні права або ставлять загалом незаконні домагання", бо вони змагають до визиску. Крім того, підприємці закидають юніям, що вони хочуть ввести систему юнійного невільництва. Дві юнії поставили між ін. вимогу, щоб президентська рада визнала право об'єднати 1,00,-000 неоперативних робітників в одній юнії упродовж шістдесяти днів. Крім юнійних робітників, залізниці мають ще 200,-000 неюнійних службовців і бюрових працівників, які мусіли б вступити до юнії.

КОМУНІСТИ ЗМІНИЛИ ТАКТИКУ В ПРОТИАМЕРИКАНСЬКІЙ КАМПАНІЇ

Ню Йорк. — Д-р Вилієм Ф. Россел, президент Учительської Колеґії університету Колумбія, заявив, що комуністи повели тепер жахливу кампанію проти Америки в европейських країнах, намагаючись довести, що допомога американців для озброєння тих країн загрожує европейській культурі. Досі комуністи обмежувалися пропаґандою про нерівність рас, про застій в суспільній ділянці і т. п. Коли все те виявилося безуспішним, комуністи склали іншу програму, щоб поширити серед европейців почуття безвиглядности і відпекатися від сприймати Америки допомогти західним країнам в їхній самообороні. Нова пропаґандивна програма комуністів полягає в тому, що вони представляють Америку як країну без культури, і тому теперішня мобілізація проти „мирної Совєтської Росії" рівнозначна з заваленням европейської цивілізації. Таку пропаґанду повели комуністи між европейськими інтелектуалами, головно професорами, а також між зорганізованими робітництвом, редакторами, радіодикторами та між театральними мистцями. Комуністи вважають, що краще видати американські гроші на піднесення культури, ніж на військову підготову проти Росії. Про це все довідався д-р Россел під час свого недавнього перебування в Европі.

В АМЕРИЦІ

● **Про релігійні місії у 82 таборах американської армії** повідомлено на обіді капелянів в готелі Статлер у Ню Йорку. Місії ці влаштувала Крайова (Протестантська) Рада Церков Христа. Проповідують протестантські і один православний проповідники.

● **18 годин у заваленій криниці** перебув 51-річний фармер Н. В. Форд у місцевості Гермістон, у стейті Ореґон.

КОНЦЕРТ СТЕПАНІЇ ТУРАШ

Ню Йорк. — У вівторок ввечорі відбувся в Карнеґі Рісайтел Гол концерт молодої, народженої тут української, співачки-сопраністки, Степанії Тураш, відомої з виступів на українській і американській сценах. В програму входили німецькі, французькі та американські композитори. З українських пісень відспівала п. Тураш М. Лисенка „Як би мені, мамо, намисто". Публіка приймала артистку дуже тепло, а критика (Ню Йорк Таймс) відзначила музичне розуміння форми, добре передуману інтерпретацію, відчуття та інтеліґентне віддання пісень.

ДЕБАТИ В ІРАНСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ ЗАКІНЧИЛИСЯ БІЙКОЮ НАВКУЛАЧКИ

Тегеран, Іран. Дебати в іранському парляменті в справі англо-іранського нафтового конфлікту закінчилися вчора загальною бійкою навкулачки між урядовими і опозиційними представниками. Рівночасно зібрана перед будинком парляменту юрба прихильників прем'єра Моссадеха погрожувала „штурмом" парляменту та відповідною участю в „дебатах" на кулаки. Бійка почалася з того, як опозиційні посли, що продовжують „сидячий страйк" і не виходять з парляменту, свистами і окликами не давали прийти до слова прем'єрові. Моссадех погрожував, що він вийде з парляменту та виголосить промову до зібраної перед ним юрби, тоді провідник опозиції Джамаль Імамі крикнув: „Іди і говори до своїх різунів". „Я піду"— відповів Моссадех. „Іди до чорта" —порадив йому знову провідник опозиції. Дальші дебати продовжувалися вже „активними" кулаками, аж доки військо і поліція не втихомирили завзятих дискутантів, які при цій нагоді пробували теж розбивати столи, крісла та іншу корисну обстановку. Опозиційні посли домагалися резиґнації Моссадеха, закидуючи йому введення терору в країні та закордонну політику, яка привела Іран над прірву руїни і комунізму. „Втихомиривши" опозицію, Моссадех таки виголосив свою дві і пів-годинну промову, потішаючи своїх прихильників, що він таки залишиться при владі, як довго парлямент законно не вирішить інакше. 30 опозиційних послів (на всіх 136), репортерів і акторів вже від суботи не виходять з будинку парляменту, де вони сховалися від урядових „ґанґстерів" та заповіли, що не вийдуть, аж доки не зрезиґнує прем'єр Моссадех. Рівночасно з бійкою в парляменті, такі самі „дебати" відбувалися й біля нього та на вулицях міста, на яких часто можна було подивляти теж перегони та „шукання рятунку в утечі" наперемін прихильників і противників уряду, залежно від можновості кількости, сили і відваги одних або других.



ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР ГОВАРД МекҐРАТ виступив вчора в конґресовій комісії із свідченням в справі зловживань в збиранні податків. На ліво від генерального прокуратора є його асистент Джозеф Дуґен.

АМЕРИКАНСЬКІ СЕНАТОРИ ЗА ЗМІНУ СТАНОВИЩА АНГЛІЇ

Вашингтон, 11 грудня. — Два впливові демократичні сенатори звернулися до адміністрації з вимогою вплинути всіми можливими способами на Британію на зміну її ставлення до спроб Західної Европи створити спільну европейську армію, і принаймні погодитися на економічну федерацію. Сен. Ричард Россел з Джорджії, голова комісії збройної служби і найвпливовіший чинник в конґресовій військовій програмі для допомоги Европі твердить, що теперішня нерішучість в Европі ставить під загрозу виконання пляну для спільної оборони. Сенатор Теодор Франсіс Ґрін з Ровд Айленд, голова недавньої сенатської делеґації до Европейської Дорадчої Асамблеї радить президентові взяти до уваги можливість припинення всякої допомоги для Англії, поки вона не змінить свого безкомпромісового становища супроти інших европейських країн. Обидва сенатори говорили окремо на пресовій конференції, повертаючися з Европи. Обидва згадували, що Західня Европа хоче об'єднатися з Британією в справі спільної оборони, а Британія від цього відпекується. Сен. Россел навіть сказав, що Злучені Держави готові об'єднати свої військові сили з Европою, все одно, чи це конституційно, чи ні, бо це щойно вияснилось би, коли б прийшов на це час. Про американську армію в Европі Россел сказав, що вона в „доброму стані". На його думку, тепер уже нема справжньої небезпеки війни з Росією. Небезпека прийде тоді, коли питання озброєння Німеччини стане руба.

ПРОПАҐАНДИВНИЙ ВИСТУП НІМЕЦЬКИХ КОМУНІСТІВ В О. Н.

Париж. — Комуністична делеґація Східної Німеччини скористала вчора з нагоди та виступила в Об'єднаних Націях з пропаґандивними обвинуваченнями проти Заходу й прославлюванням Совєтів. Заступник східно-німецького прем'єра, д-р Льотар Больц, промовляючи в Політичному Комітеті Генеральної Асамблеї, обвинувачував західні великодержави, що вони не бажають собі об'єднання Німеччини та запропонували перевірку Об'єднаними Націями можливостей відбуття вільних виборів в цілій країні тільки на те, щоби задержати прогрес в змаганні до цієї мети. Він відкинув цю пропозицію, натомість пропонував зі свого боку, щоб Східня і Західня Німеччина самі відбули в цій справі голосування під наглядом чотирьох великодержав. Опісля промовляв в тому самому дусі теж посадник східного Берліну. Західно-німецькі представники, що висловлюють свою опінію в цій справі сьогодні, заявили кореспондентам, що комуно-німецькі пропозиції на ніщо не здадуться, бо в пропонований ними чотиро-державний контролі голосування Совєти мали б право вета, що вже наперед пересуджує можливість успіху. Із загальних настроїв поодиноких представників в Генеральній Асамблеї можна вносити, що буде прийнята західна пропозиція та що Совєти її відкинуть і тим самим справа об'єднання Німеччини залишається в теперішньому безвиглядному стані.

АРМІЯ В КОРЕЇ ЗАБЕЗПЕЧЕНА ТЕПЛИМ ОДЯГОМ

Вашингтон. — Команда армії оголосує, що дістала від головного командувача Метю Риджвея з Кореї запевнення, що вся армія Об'єднаних Націй має добрий одяг на цілу зиму. Вояки мають вовняну білизну, додаткові коци на ліжка, польові жакети з каптурами, підбиті вовною шкіряні рукавиці, светери та інший теплий одяг в достаточній кількості. Головний командувач подає це головно до відома батьків і родичів, які турбуються про своїх дітей в Кореї.

ПОЧАЛИСЯ НАРАДИ В СПРАВІ НОВОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ БРИТАНІЇ

Лондон. — Вчора тут почалися важливі наради між В. Л. Баттом, головою місії американської Адміністрації Господарської Співпраці, та Ричардом Ботлером, британським канцлером скарбниці. Предметом і ціллю нарад є обговорити британські потреби та американські можливості нової американської допомоги для виконання британської зброєвої програми. З поінформованих джерел заявляють, що для здійснення своєї оборонної програми в передбаченому часі, — Британія потребуватиме ще — „бодай" 600,000,000 долярів американської позички і кредитів, отже стільки, скільки Америка вже пообіцяла Франції. Проте, з американського боку вже наперед заповідається, що Злучені Держави навряд чи зможуть цим разом признати Англії більше, ніж 400,000,000 долярів допомоги. Англії, звичайно б, тепер залежить найбільше не так на кінцевій сумі, як радше на поспіху, беручи до уваги, що цьогорічну свою закордонну торгівлю Англії доведеться підрахувати з кінцем року з дефіцитом на приблизно 700,000,000 фунтів.

ЗАКЛИКАЄТЬСЯ ДО ПОСПІХУ В ЗГОЛОШУВАННІ ЗАМОВЛЕНЬ НА ТИЖНЕВИК

Адміністрація Видавництва „Свобода" знову закликає до поспіху в зголошуванні замовлень на новий суспільний тижневик літератури, мистецтва і культури, бо від цього залежатиме здійснення пляну видавництва в передбаченому часі. Тижневик мав би появлятися вже з початком наступного року, а зголошення замовлень все ще не дійшли навіть до трьох тисяч. Пересічна кількість теперішніх зголошень виносить приблизно 25 денно і рішуче замало, щоб могти вже сьогодні остаточно вирішити справу видавництва та перейти до його конкретної підготовки. Тому закликається наших громадян, яким лежить на серці справа українського культурного розвитку і прогресу на цій вільній землі, зокрема закликається широкі кола членів Українського Народного Союзу, щоб вони вже ані одного дня довше не відтягали із зголошенням їхнього замовлення на тижневик та вможливили цим здійснити це велике діло згідно з пляном і в передбаченому часі.

● **„Неймовірну хоробрість"** виявив піхотинець сержант Джозеф К. Родріґез з Сан Бернардіно, у Каліфорнії, коли 21 травня в самообороні вбив 15 комуністів у Кореї. Йому признано почесну медалю армії.

ЧЕРВОНІ В КОРЕЇ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ВСІХ ПОЛОНЕНИХ

НОВІ РОЗБІЖНОСТІ ДУМОК СПОВІЛЬНИЛИ МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ В ПАНМУНДЖОМ

Токіо. — Окремий підкомітет, створений з двох алянтських і двох комуністичних представників мирових делеґацій в Кореї, почав вчора в Панмунджом перші вступні наради в справі виміни воєнних полонених після підписання перемир'я. Наради почалися після того, як комуністи прийняли алянтську пропозицію, щоб цю справу обговорити рівночасно з обговоренням інших передумов перемир'я, зокрема справи ґарантій і контролі договірних постанов. Проте, вже на перших нарадах в справі полонених прийшло до деякої розбіжности думок, що може створити нову „мертву точку" та припинити сподіваний проґрес нарад. Розбіжність полягає в тому, що комуністи домагаються звільнення всіх полонених з обох боків і без огляду на їхню кількість, тоді, коли алянти бажали б насамперед обмінятися точними інформаціями щодо кількости полонених та місця їх перебування, як теж їхньої перевірки представниками Міжнародного Червоного Хреста. Загальну кількість полонених обраховується на понад 200,000, при чому комуністів в алянтському полоні є далеко більше ніж алянтів в комуністичному. Алянти домагаються наперед згоди на контролю з боку Червоного Хреста, маючи правдоподібно на увазі факт, що багато червоних полонених цілком не бажають собі „звільнення". Рівночасно із справою полонених інший комітет обговорював справу ґарантій і з комуністичного боку теж тут виявлено можливість компромісу, головно щодо ротаційної зміни стаціонованих в Кореї алянтських військ, — кількість яких під час перемир'я мала б бути „заморожена" і не могла б бути збільшена. До третьої важливої справи, що заіснувала на вчорашніх нарадах в Панмунджом, належить алянтське признання, що один алянтський літак порушив невтральність встановленої зони переговорів, виконавши атаку на Каесонг недалеко постою комуністичної мирової делеґації. Алянти признали цей факт порушення невтральности, перевівши на місці сліди бомбардування. Наради продовжуватимуться сьогодні.

В КОРЕЇ ЗНОВУ БОЇ В ПОВІТРЮ І НА СУШІ

Токіо. — Після кількох днів майже повної тиші на сухопутньому і повітряному фронтах в Кореї, вчора знову прийшло до поодиноких боєвих акцій, у висліді яких комуністи віднесли втрати. В повітрю ворожі турболітаки, які переважали алянтів майже у відношенні двох до одного, намагалися заступити дорогу алянтським літакам над Північною Кореєю і у висліді двох боїв два ворожі літаки були збиті а два пошкоджені. Всі алянтські літаки повернулись на свої бази. На сухопутньому фронті розгорталася деяка боєва активність, головно на західному секторі, де комуністи пробували атакувати в силі кількох плятунів. Всі спроби ворожих атак були відбиті. Алянтські воєнні кораблі продовжували облогу ворожих портів та бомбардування їхніх споруд. Департамент оборони у Вашингтоні знову повідомив, що за час війни в Кореї алянтська авіація втратила всіх разом понад 900 літаків, враховуючи в це й невійськові втрати, згладно втрати не в боєвій акції. Ворог в тому самому часі втратив понад 300 літаків. Це відношення не вважається за диспропорцію, як зважити, що алянтські літаки брали найживішу участь в боях, включно з активною піддержкою акції алянтських військ на фронті, тоді коли ворожі літаки тільки в останньому почали виступати проти алянтських і тільки в далекому свому заплілі біля манджурського кордону.

РУМУНІЯ ОБВИНУВАЧУЄ АМЕРИКУ В ДИВЕРСІЇ

Букарешт. Комуно-румунський уряд передав місцевому американському дипломатичному представникові офіціяльну ноту, в якій обвинувачується Злучені Держави, що їхній літак в дні 18-го жовтня скинув на парашутах на румунську територію двох „диверсійних шпигунів". В ноті називається трьох осіб поіменно. Після їх схоплення румунськими властями вони мали „признатися", що їх звербували американці в одному скитальчому таборі, що вони перейшли окремий вишкіл в „американській шпигунській школі" в Італії та що їх опісля скинено на парашутах в горах Фіґарас в Трансильвації, даючи їм до розпорядження велику суму грошей та забезпечуючи їх відповідним устаткуванням. Їхньою ціллю мала бути—згідно з твердженням румунської ноти—організація повстанської боротьби та збірка інформацій про румунську армію, її розташування та про військові інсталяції в країні.

ЄГИПЕТ ВІДКЛИЧЕ СВОГО АМБАСАДОРА З ЛОНДОНУ

Каїро, 12 грудня. Єгипетський уряд рішив вчора ввечорі відкликати свого амбасадора з Лондону, в результаті англо-єгипетського конфлікту в справі Суезу і Судану. Проте, це не означає зірвання дипломатичних стосунків, бо в Лондоні все залишиться єгипетський дипломатичний представник, хоча нижчої ранґи. Рівночасно з урядових єгипетських кол повідомлено, що в найближчому часі буде предложений єгипетському парляментові окремий законопроєкт, яким передбачуватиме судові кари на єгиптян, що „колябороють" з англійцями в зоні Суезького каналу, яку тепер офіційно називається „територією під британською окупацією". Після відкликання амбасадора з Лондону, єгипетські інтереси там заступатиме шарже д'афер. Це рішення виніс єгипетський уряд після довших дебат, на яких обговорювано теж можливість повного зірвання дипломатичних стосунків між обома країнами.

В СВІТІ

● **Джан Фостер Доллес**, республіканський дорадник державного департаменту та головний автор мирового договору з Японією, відбув вчора довші наради з японським прем'єром, Шіґеру Йошіда.

● **Недалеко Лондонської Вежі** знайдено під румовищами рештки 1000-літнього нагробного хреста, з відповідним написом, якого ще не пощастило відшифрувати.

● **Німецька поліція заарештувала** 25-літнього Еріка фон Галяща, якого підозрівається, що він два тижні тому вислав поштою бомбу, експльозія якої вбила дві особи.

● **Військовий комуно-польський суд в Штеттіні** засудив на кару смерти Тадеуша Чаблю, якому закидувано шпигунство в користь Америки. Трьох інших обвинувачених засуджено на довголітнє ув'язнення.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МИР ПІД РІЗДВО

Різнобарвні світла по вулицях і площах, вінки та різні прикраси, що їх бачимо в торговельних домах, вказують наглядно, що ціла країна вже потонула в різдвяному настрої. Не диво, що в такий час починають говорити і писати про мир у світі, а в першу чергу про замирення в Кореї, яке для американців найбільше важить, бо там ллється їхня кров у щораз більшій кількості. Тому теж навіть приспішений поворот президента Трумана з відпочинку в Кі Вест до Вашинґтону зараховують на конто замирення в Кореї, яке мало б наступити якраз під саме Різдво.

Мир на Різдво, хоча б тільки на такому малому відтінку світового напруження, як Корея, був би цілком певно осягом і гідним вшануванням народин Царя Миру. Тільки треба б справжнього миру, чи хоч справжнього перемир'я. А чи таке можливе сьогодні в Кореї, чи деінде, де змагаються дві противні сили, з яких одна думає про волю, а друга кує неволю? Тому й не диво, що піднімаються навіть у цей час, коли наближається Свято Миру, такі тверезі голоси, які перестерігають президента Трумана, уряд та американський нарід перед новою угодовістю в бік кремлівської диктатури. А як тепер говорять про „угодовість", то вважається самозрозумілим, що без поступок годі з Москвою до чогось добитись, хоча б по американському боці була стопроцентова рація.

На нашу кумку, навіть і в тому не найбільше лихо. Можна б і в таких випадках поступитись, коли б була хоч якась надія, що Кремль опам'ятається. Одначе такої надії нема. Навіть уже нема права дурити себе можливістю якогось справжнього порозуміння з Москвою. Тому цілком слушно пише Ню Ворлд—Телеграм (з 10 грудня):

„Можливо, що президент Труман повернувся до Вашинґтону, щоб зважити, що треба б зробити, щоб прийшло під Різдво до перемир'я в Кореї. Але можливо корейське перемир'я не зможе розв'язати значно важливішої й пекучішої проблеми. Ми були б наївні, очевидно, коли б думали, що Росія захоче припинити свою ґльобальну, аґресивну війну навіть тоді, коли погодиться на тимчасовий спокій у Кореї".

Тому саме цей часопис дораджує, щоб замість думати про замирення в Кореї, краще приспішити озброєння... Але такі слова не підходять під різдвяні настрої. Це певне. Усі бажали б почути щось інше. Проте вони змальовують справжнє становище в світі.

Що більше: А хіба можна думати під Різдво про якусь евентуальну угоду з Кремлем, з дияволом?

Християнський світ звик думати категоріями миру, бодай в ту пору, коли наближається Різдво Христове. Але ще ніколи не був він у такому становищі, як сьогодні, коли безбожницька диктатура опанувала половину світу. Сьогодні боротьба на життя і смерть. Тільки цілковито спантеличений може цього не добачувати і не відчувати, що Москва на словах раз-у-раз голосить мир, але одночасно, своїми діями, готується ввесь час до війни. Тому теж з тривогою ждемо „миру під Різдво", хоча б тільки в Кореї, що його вже так якби заповів президент Труман. Якщо цей мир буде окуплений новими поступками, то він принесе тільки розчарування тим усім народам, що хотіли б визволитися з лабет кремлівського диявола. Він теж, як легко догадатись, тільки скріпить силу Москви.

Можливості організації українського робітництва в ЗДА

З масовим приїздом нової української іміґрації до цеї країни та здальшим розвитком, ростом і зрізничкованням нашого громадського життя, назріває теж можливість окремо організації українського робітництва на станово-професійній базі.

Усім нам в більшій або меншій мірі відома рішальна роля, яку з кожним днем більше відіграє зорганізоване робітництво в цій та інших країнах, як і в міжнародному житті. Зорганізований американський робітничий рух заважує сьогодні дослівно на всіх ділянках національного життя, від вибору центральних і місцевих законодавчих і виконавчих органів починаючи, а на формуванні щоденних обставин кінчаючи. Значення американського робітництва в розвитку країни правильно оцінив секретар праці Моріс Тобін, стверджуючи в своїм зверненні до народу з нагоди цьогорічного Дня Праці, що власне праця, піт і свідомість цього робітництва вможливили загальний проґрес американської нації, видвигнувши її на вершок могутности і добробуту.

Маючи на меті ті самі цілі в світовому маштабі, зорганізоване робітництво почало вже заходи для доповнення „Четвертого Пункту" президента Трумана відносно допомоги в розвитку відсталих країн і збирає окремі фонди на допомогу в організації і розвитку робітничого руху в тих країнах. Об'єднані в Міжнародній Конфедерації Вільних Профспілок краєві робітничі організації, як Американська Федерація Праці і Конґрес Індустріяльних Організацій, британський Конґрес Професійних Спілок та інші вже зголосили свою участь в цій акції.

Все це насуває думку, чи поруч багатьох наших громадських, політичних, культурних, допомогових та деяких професійних організацій не можна б поробити відповідні заходи теж для окремої професійної організації українського робітництва, що становить тепер левину частину нашої американсько-української спільноти.

Що промовляло б в користь такої організації? Насамперед професійно-робітничі с п р а в и. Більшість наших громадян, без огляду на їх колишні професії, працюють тепер на фабриках і заводах як звичайні робітники. Велика їх частина належить теж до загально-американських професійних спілок, але тільки відносно мала частина бере в них активну участь та взагалі орієнтується в своїх правах і обов'язках. Українська проесійно - робітнича організація, з відповідним організаційним апаратом, мала б за завдання держати наших робітників постійно в курсі робітничих справ під кожним оглядом. На сходинах місцевих клітин такої організації та в її виданнях можна б ці справи обговорювати і вияснятн. Це допомогло б кожному з наших робітників в обстоюванні своїх прав як у підприємствах, в яких вони працюють, так і в професійних спілках, до яких вони належать. Можливості праці під цим оглядом є справді необмежені. Можна теж припускати, що обі краєві робітничі централі, Федерація Праці і Конґрес Індустріяльних Орґаізацій, як теж льокальні профспілки дали б відповідну організаційну та іншу допомогу такій організації, що була б своєрідним їхнім домашнім „четвертим пунктом" для чималої кількости американсько - українського робітництва, що з таких або інших причин ще відстає від загального робітничого руху.

Окреме завдання могла б мати така організація й в загально-українських змаганнях тепер та на майбутнє. Відомо, що Американська Федерація Праці спеціяльно інтересується каторжними умовами праці за залізною заслоною. Спеціяльна американсько-українська робітнича організація могла б тут дати велику допомогу в збірці матеріялів та в міжнародній акції проти совєтської рабовласницької системи. Підкреслений голос зорганізованого українського робітництва міг би мати теж відповідний відгук в міжнародних робітничих колах, куди не легко доходять інші голоси. Велике значення і далеко більший успіх могла б мати акція такої професійно-робітничої української організації проти місцевих комуністичних п'ятих колон. В дальшому, ця організація могла б рівнорядно з центральними а м е р и к анськими брати відповідну участь в міжнародному робітничому русі. Голос вільного українського робітництва в Америці міг би мати велике значення в теперішній психологічній війні між Заходом і Сходом, не кажучи вже про величезні можливості і завдання для нього на випадок зміни положення в Україні та боротьби за цю зміну.

Звичайно, можна б видвигнути чимало застережень проти такої „ще одної" організації, але в конфронтації з аргументами в її користь вони не видержують порівняння.

Конкретні можливості створення такої організації також існують. Наскільки ми зорієнтовані, між нами є деякі робітничі діячі з відповідною практикою в робітничих організаціях ще з Рідних Земель, напр. із львівської „Сили". Їм не забрало б занадто багато часу і труду основно познайомитись з американським робітничим рухом, „увійти" в нього та створити відповідну організаційну й ідейну та програмову базу для нової американсько-української робітничої організації. Могла б легко зібратися ініціятивна група людей, що скликала б перші збори, на яких можна б усі ці справи обговорити та перейти до поступового практичного здійсненювання їх.

Не пишемо цих міркувань у формі конкретних пропозицій, тільки в порядку ширшого обговорення. Сподіємося, що дальші голоси на ці теми можуть справу вияснити та піддержати її актуальність і цілевість, або виявити її зайвість.

Федір Дудко

З РУКОЮ НА СЕРЦІ

Двома своїми статтями в „Свободі" п. н. „За чистий стіл із жидами", а пізніше „Терпець в українсько-жидівських розмовах" Ів. Кедрин зрушив з місця таку важливу справу в сьогоднішньому дні, як наладнання українсько-жидівських відносин. Цю справу останній уже час вирішити в той чи в інший бік, і не наша буде вина, коли, виявляючи до цього свою добру волю і простягаючи свою руку жидам, ми до якогось порозуміння з ними не дійдемо. А нам так хотілося б уже, щоб жидівська сторона нарешті побачили дійсний стан речей через належні окуляри і раз назавжди позбулася того хворобливого дальтонізму, який у виставленому на городі невинному опудалі вбачає не знати яке страховище і, навпаки, хижу пантеру приймає за невинне домове кошеня. Хотілося б уже покінчити з цим прикрим фактом не тільки для зрозуміння наших відносин у минулому, а й для встановлення нормальних форм співжиття обох народів на майбутнє. А щире побажання — це вже половина успіху справи.

Статті Ів. Кедрина в „Свободі" мали один наявний успіх, а саме видобули відгук замурованої за чорною стіною сліпої ненависти до всього українського жидівської опінії. Цей відгук прозвучав у тоні страшної неприхильности, збудження ображених національних почувань і звичайних до цього часу обвинувачень у нашу сторону. Але він прозвучав. І це вже гаразд.

Звичайно, ніколи нічого доброго не вийде з того, коли хтось буде ввесь час показувати на чиєсь криве око, маючи сам більмо. Ми нікого не запевняємо в своїй стопроцентовій невинності, але бажаємо також, щоб друга сторона зняла з себе авреолю абсолютної святости і мучеництва. Персональна пам'ять автора цих рядків сягає далеко за 1905-й рік, рік страшного, організованого погрому жидів у Росії, і ми можемо багато дечого сказати з рукою на серці, а якщо треба буде, то й з двома пальцями на євангелії, у виправдання тих, кого обвинувачують у погромництві, і в обвинувачення тих, хто ті погроми на собі відчув. Отже просимо другу сторону також покласти руку на серце і пошукати на сторінках історії, але не спеціяльно писаної для себе, а зовсім об'єктивної, тих фактів, які самою природою своєю повинні були викликати в тих чи інших народних масах оправдану протижидівську реакцію. Якщо самим жидам це тяжко чомусь зробити, то хай вони знайдуть собі безстороннього експерта, який їм ті факти повишукує. Ми ніколи про це не згадували б, якщо б опонент Ів. Кедрина, жидівський публіцист д-р Бикл, не пригадав нам Б. Хмельницького та тих ексцесів, коли розлючена повстанська маса розправлялась із жидами в місцевостях, що попадали в їх руки від поляків.

Чому д-р Бикл пригадав нам часи Б. Хмельницького, про які хоче чомусь знати більше, як ми? Тоді ми з тим самим правом могли б мати претенсії до жидів за переведену $19\frac{1}{2}$ віків тому жидівським царем Іродом різню немовлят мужеської статі в Ізраїлі! Ще більші претенсії ми мали б за вимоги жидівської черні до

(Закінчення на ст. 3)

Орест Гаврилюк

Україна на Міжнародному Конґресі

Коли одного дня мене покликали до бюра медичної школи, то я був здивований. Не знав, що за причина. Д-р Сулькін, директор анатомічного факультету, приняв мене дуже ввічливо. „Пропонуємо вам, — сказав він, — участь у Міжнародному Конґресі, де будете репрезентувати Вашу націю. Вашим обов'язком буде брати участь в усіх засіданнях Конґресу. Справу видатків поладнає університет. Згода?"

Я погодився, хоч мені, звичайному студентові, далеко до міжнародних конґресів, але я пригадав собі слова одного з наших визначних діячів: „Обов'язок кожного українця є ширити укранське ім'я серед чужинців. Кожний український емігрант є амбасадор української справи на чужині". І тому в неділю, 9 вересня 1951, я сміло ступав по широких сходах готелю Джеферзона до столика, де реєстрували приїжджих. Виповняю формулярі. Записують мене в книгу і до кляпи мого убрання чіпляють картку: „Орест Гаврилюк — Україна", подаючи мені програму конґресу.

Переглядаю програмку. Додано до неї список учасників за краями, які вони репрезентують. Разом біля 500 прізвищ з 53-ох націй: Болгарія, Литва, Росія. Є теж Україна, а під сподом моє прізвище.

Конґрес починається урочистим обідом. На початку голова Конґресу, д-р Кавдрі, представляє присутнім американцям чужинних делеґатів. Приходить черга на мене. „Репрезентант України!", заповідає голова. Виходжу. Маса людей. Усміхнені лиця. Деякі кивають мені головами, інші руками...

Свої засідання Конґрес відбував окремими секціями. Я брав участь у праці секції ґеріятрики, бо ця ділянка мені особливо цікава. Говорять знавці на всі теми, що торкаються цієї ділянки. Свої доповіді ілюструють кінофільмами. Ось д-р Варен показує фільм з опіки над старими людьми в Англії. На екрані просуваються образки нових метод ґеріятрики.

У перервах між сесіями виходимо з залі нарад на коридор. Розносять содову воду. П'ємо і балакаємо. „Чи дійсно в Україні так зле, як ми про те чуємо?" — питається пані Дельвіняр з Вашинґтону. „Розкажіть!" Розказую. Говорю про колгоспи, про табори, про Вінницю, про УПА ... У моєї співбесідниці блищать сльози в очах. „Я ніколи не уявляла собі, що воно так може бути ...".

Приступає до мене представник „Шікаґо Дейлі Нюз". „Ви з України?" — питає. — „Так". — „То ви похваляєте те, що большевики роблять на Україні?" — „Навпаки" — відповідаю, „не лише не похваляю, але виступаю проти того". „Цікаво почути про відносини на Україні" — каже він. Говорю.

У вівторок увечорі відвозять усіх чужинців автами на приняття до медичної школи університету Ст. Луїс. Коротко, але щиро вітають нас президент університету, о. д-р Райнерт і декан медичної школи, д-р Касберґ. Мені довелося сидіти біля д-ра Блюстон з Ню Йорку. Він про Україну добре поінформований — був свого часу в Европі. Знає навіть декілька українських слів, як „вечеря", „добридень", „прошу пані" і т. ін.

На другий день везуть нас на вечірку на фарму місцевих багачів, панства Кюс. Фарма дуже мальовничо положена на самому березі Місісіпі та має типовий американський вигляд — криті піонерські вози, на траві пасуться коні. На жаль, іде дощ, і нас приймають в просторій хаті. Господарі в ковбойських убраннях. Грає ковбойська оркестра. Кожному з нас господарі дарують солом'яний капелюх, мовляв, без того на фармі не йде! Запрошують нас до вечері. Подають американську вудженину — барбікю.

До мого столика присідає д-р Рудзіньска з Ню Йорку. „Ви з України?" — питає. „Так" — відповідаю.

— „А з якої частини України?"

— „З Галичини"

— Але ж Галичина, то Польща!"

— „Чи можете доказати, що Галичина, то Польща?" — питаю.

— „Ах, не дискутуймо на політичні теми на науковому конґресі". І швидко віддаляється.

По дорозі до міста балакаю з індусом, д-ром Варавденар, — „Заїдьте колись до Вашинґтону, — каже він, — і відвідайте мене в амбасаді Індії. Я дуже радо покажу вам усе, що лише варто бачити в столиці".

Чи не в четвер познайомився я з д-ром Генсхен із Стокгольму. — „Двадцятого року побував я в Києві, — каже він. — Бачив Печерську Лавру. Ніколи не забуду краси вашої країни. Ах, ті большевики! Як вони сміли так нечесно поступити в вашим народом?!" А його приятелька, д-р Берґорен, додає: „Коли б вам довелось бути колись у Швеції, обов'язково заїдьте до нас. Нам було б прикро, коли б Ви були, а не відвідали нас. Ось Вам моя карта".

Того дня після праці везуть нас до Музею Мистецтв. Цікаво завважити: експонати в музеї зібрані з цілого світу, так як і ми, учасники Конґресу. Говоримо з п. Гайман, з Ізраїлю. — „Я знаю багато про Україну. Але там тепер біда. Голод, нужда, людей масово арештують і вивозять. Ви ж самі про це добре знаєте".

З музею їдемо на вечірку в Університеті Вашинґтона. Усміхнений д-р Камитон, канцлер університету, з своєю дружиною зустрічають нас при брамі. Далі, у великому шатрі, подають вечерю. Наварили стільки, що можна б нагодувати цілу армію. Їмо під голим небом. Біля столика з кавою зустрічаюся несподівано з місцевим англійським консулом. — „А, Україна!" — кричить врадуваний, побачивши мою картку. — „Я мав багато приятелів українців. Знаю навіть одно українське речення: „Я йду в кіно". — Ну, чи не добре? Українці — це дуже гостинний народ", каже він, звертаючись до цілого товариства довкруги. — „Одного разу побував а в українському таборі в Німеччині. Як мене там напоїли, то я два тижні не знав, де я, ані що зо мною!" Всі сміються!

По закінченій сесії в п'ятницю увечорі збираються всі на останній спільний обід. Біля мене сидить консул Швайцарії. — „Швайцарія — це найдемократичніша країна світу, — каже. — Прийдьте колись до нас, подивитися, як там гарно. А коли Україна буде вільна, я, хоч старий, відвідаю Вас".

Промовляють представники шістьох континентів світу. Від Европи говорить мій знайомий д-р Генсхен. Дякує господарям — американцям за гостину. Промовляють коротко амбасадори Австралії й Венесуелі. Вказують на важливість ґеронтології, як нової науки. А потім прощаємось. Голова Конґресу, д-р Кавдрі, запрошує мене на черговий Конґрес до Оксфорду в 1954-ому році. — „Якщо зможу", — відповідаю.

Конґрес закінчився. Завтра роз'їдуться всі. Чи повезе з собою хтонебудь з них краще поняття про поневолену Україну?

А. Луцьків

ПЕРЕМОГИ „ВОЖДЯ"

3)

Відбулися крикливі і криваві судові процеси. Найудосконаленіші віртуози — тренери комуністичного „права" та найвправніші жонґлери комуністичного пера були всюди мобілізовані на очеркнення антисталінської єресі. Відомий тоді в СССР журналіст Михайло Кольцов писав в часописі „Правда" про забруднені кров'ю Леніна академічні пальці підсудного М. Бухаріна, настирливо намагаючись, на вимогу Сталіна, переконати населення СССР в правдивости цього фантастичного обвинувачення підсудному. Тоді Кольцов ще не передчував того, що через короткі три роки його життя обірвуть такі ж саме кулі з рук сталінських катів, якими тепер націлено в Бухаріна, Рикова, Гринька і ін.

В кого лише не давав накази стріляти Сталін?

Розстрілювано генералів і офіцерів совєтської армії, академіків і професорів совєтських наукових установ та вищих учбових закладів, письменників, драматургів, артистів, музиків, учителів, лікарів, інженерів, техніків і багатьох людей різних професій, але найбільше і найчастіше стріляно в жертви з мас селянства та робітництва. Навіть садист Гітлер, жорстокий, засліплений фанатик „надлюдяности" німців, в порівнянні з Сталіним в масовому знищенні людей, виглядає мало вправним хлоп'ям. Сталін найґрунтовніше і найповніше розробив комуністичну теорію і практику знищення „непотрібних людей", і поки що ніхто не може з ним в цьому зрівнятись.

Аґітаційний шум навколо великих судових процесів не приніс бажаних наслідків для „сонцесяйного". Навіть останній процес проти „Право-Троцкістського бльоку" довелось приспішено кінчати і його розголос глушити „славою" Папанінської експедиції на північний полюс. Сталось це так тому, що поставлена Сталіним ціль — через переведення показових „відчинених" засідань суду ще вище піднести нервове напруження населення і переповнити його до кінця страхом перед „законною" владою, а на ґрунті цього добитись ще більшої покірности, уже й так до краю затиснутих мас, не дала бажаного наслідку.

Вийшло навпаки. З розгортанням ходу судового процесу, нервовість і підразливість населення дійсно зростали, але їхнє незадоволення і злість скеровувались не на підсудних, а на суддів, і процес над „ворогами народу" в широких колах підсовєтської людности перетворювався на суд над Сталіним. Щоденно зростала в десятках тисяч кількість арештів НКВД на фабриках і заводах, в колгоспах і радгоспах, людей, що відверто виступали на захист підсудних. Це були грізні сигнали попередження для Кремля. І Сталін був примушений хутко влаштувати нервове відпруження, негайно переключивши увагу і думку населення від судового процесу на щось інше. Цього разу йому на поміч прийшов північний моряк Іван Папанін, що наспіх, захопивши з собою ще трьох осіб, кинувсь з ними до крижаних полів Півночі на „наукові досліди". Совєтські часописи негайно ж переповнились різноманітними повідомленнями про „успіхи героїв папанівців", а про суд над „ворогами народу" уже подавалось менше і менш звідомлень та матеріялів.

По цьому судовому процесі Сталін „передумав", і наказав своїм захисникам, дрібним і більшого розміру вишинським, з „відкритими" процесами закінчити. Досить процесів, бо це складне мистецтво захисту і ним ніколи не користувались ні Іван Грізний, ні Петро I, ні Катерина II, вони рубали і вішали своїх ворогів і противників так, як їм подобалось, а не як приписував суд якихсь дрібних, незначних для них людей.

Ну хіба ж це не „демократично"?!

Троцький, Бухарін, Риков і ін. не протиставляли сталіновій „генеральній лінії" закінчених протилежних систем, та вони викликали зацікавлення пригноблених до власних справ, які їх здавна хвилювали. Боротьба опозиції не своїми ідеями, а самими фактами виступів проти деспотизму сприяла зростові в масах поневолених народів любови до волі думки, національної незалежности і т. п., та підсилювала ненависть до всього того, що зміцнювало владу сталінської тиранії. На початках розправ з партійними опозиціями навіть в широкому мало мислячому загалі членів комуністичної партії політичні „істини" Сталіна сприймались з сумнівом, як небажане але обов'язкове, і лише згодом, по великих політичних процесах, після масових розстрілів і заслань, все проголошуване ним стало непідлягаючими сумнівам законами підсовєтського буття.

Свої успіхи в досягненні монопольної влади диктатора, творця соціялістичної демократії в СССР, Сталін здобув за допомогою катувань і знищення. Не голосами, поданими за нього в зфальшованих партійних чи совєтських виборах, що прийшло згодом, а пролиттям крови мільйонів заплачено за його сьогоднішню політичну кар'єру. Коли б він не був так бездоганно вихованим та натренованим в деспотизмі і на кров людей, як з свого партійного оточення, так і поневолених ним народів не міг би дивитись як на звичайну рідину, він такої високої ціни за свої успіхи ніколи б не заплатив.

Кінець

•

Що таке СССР?

СССР — Сталінський Смертоносний Садистичний Режим.

•

Хто такий Сталін?

Сталін — Світовий Тиран Аполітичного Лінчування Інородних Націй.

(За „Нашим Віком").

ПОДБАЙТЕ, ЩОБ ВАШОГО ІМЕНІ НЕ ЗАБРАКЛО У ВЕЛИКОМУ КУЛЬТУРНОМУ РЕФЕРЕНДУМІ! ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО ЗАМОВЛЕННЯ НА НОВИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ТИЖНЕВИК „СВОБОДИ"!

Г. Оенько

Народні звичаї і вірування на св. Андрія

На великій українській території від Карпат аж до Кавказу ввечорі 13 грудня молодь справляє свято Андрія. Свято це прийшло на Україну разом із християнством, але звичаї збереглися староукраїнські, ще дохристиянські. Не в усіх повітах України однадові звичаї і вірування в цей вечір, але всі вони відносяться до зимового календарного циклю. Ці староукраїнські звичаї так глибоко вкорінилися в нацому народі, що по них можемо тепер встановити народній світогляд дохристиянських часів. Християнство на Україні натрапило на сильний спротив місцевого населення, яке мало поганську віру і звичаї. Протягом багатьох віків відбувалася ця боботьба, поки християнство стало головною вірою всіх верств населення. Але до християнських обрядів домішувалися поганські, а християнським святим надавав народ деяких властивостей поганських святих. Так християнському святому пророкові Іллі було надано властивості поганського бога грому й блискавки — Перуна, або Святому Власію надавалося риси поганського бога Велеса, який був у стародавніх українців покровителем худоби. Християнські святі не мають нічого спільного із попередньою вірою нашого народу, але народ тримався і ще й тепер тримається поруч християнської віри різних поганських вірувань і забобонів. Так само християнський Святий Андрій нічого спільного не має із тими староукраїнськими н а родніми віруваннями і звичаями, що збереглися ще й до сьогоднішнього дня.

В селі Осоти Чигиринського повіту на Андрія ввечорі сходяться хлопці й дівчата на вечерниці або в спеціяльно для цього найняту хату на один день і роблять там забавускладчину. На цей вечір в цій же хаті дівчата печуть із пшеничного борошна спеціяльний пиріг, що називається *КАЛИТОЮ*. Печуть цей пиріг-калиту виключно самі дівчата. Хлопці ж тільки знають, щоб дістали горілки на цей вечір, а коли треба то й дров, щоб було чим протопити в хаті. Ввечорі дівчата варять вареники. В один із вареників кладуть якусь дрібну річ, а потім дивляться при вечері, кому попаде той вареник. Коли цей вареник попаде парубкові, — це значить, що над ним буде мати зверхність у житті жінка, а коли попаде цей вареник дівчині, то все буде навпаки. Після вечері, що її приготували дівчата, хлопці беруть *калиту* і врочисто чіпляють її на червоній стрічці до сволока посеред хати. Потім два старших хлопці передягаються в інший одяг і стають під калитою. В одного є в руках склянка меду і помазок, а в другого мокра ганчірка і сажа. Решта хлопців по одному під'їздять верхи на кочерзі до калити і звертаються до одного із тих, що стоять під калитою: — „Пане Калитовський, дозвольте калиту кусати?"

Коли дістане дозвіл тоді мусить три рази вкусити калиту, не торкаючи її руками. Як три рази вкусить калиту, тоді один із старших мастить йому медом по устах, а коли три рази не вкусить або ж засміється, тоді другий мастить його сажею по обличчі, і в хаті розлягається веселий сміх. Хто останній кусає, той і зриває калиту, ламає її на куски і роздає всім присутнім. Після калити в хаті починають забаву, яка інколи продовжується по два і три дні.

Інакше справляють Андрія в селі Піяновичах Самбірського повіту. Там сходяться в той вечір дівчата і молодиці ще з дня на „попрядки" в одну із обраних хат, де вони й перед цим просиджували довший час. В цей день у хаті дуже весело, бо прядучи дівчата чекають на хлопців і співають:

„Ой прядися куделейко
Прядися, прядися —
Бо тя буде підпрядати
Молода Марися!"

„Я напряду веретено
Грубе, як горнятко.
Хто увидит, позавидит
— То файне дівчатко."

„Ой, я пряла вчора клоччя
А ниська повісьмо,
Сядь си милий коло мене
Хоть ми буде тісно!"

Так в хаті співають десь до години 7, аж поки не почнуть сходитись парубки. Коли приходять парубки, тоді частина молодиць іде додому, а частина залишається і пряде далі.

Коли зійдеться в хату більше парубків, тоді дівчата кладуть свої куделі на полиці або денерудь в інші місця, щоб їх ніхто не попсував або не знищив. Потім всі разом хлопці й дівчата ідуть сіяти коноплі. Мало коли виходять в поле, а найчастіше на город, що є біля тої хати, де вони збираються. Дівчата разом із хлопцями стають колом, виймають з кишень конопляне насіння і розсівають його по снігу співаючи таких пісень: (коноплі сіють тільки дівчата)

Гей, Андрію, Андрію
Конопельки сію.
Та дай же ми, Боже, знати
З ким буду їх збирати?

„Гей, же би я, Боже, знала,
Відки милий буде,
То я бим шанувала
З тої хижи люди!"

„Гей, Андрію, Андрію
Конопельки сію
Портками їх заволочу,
Бо вже ґазди хочу."

„Гей, жи би я, Боже, знала
Що піду за вдівця —
То я би сі вінець вила
З сухого яливця!"

Так сіють коноплі і співають з годину часу, а потім ідуть назад до хати. В хаті для дівчат молодиці приготували несподіванки. На стіл кладуть декілька череп'яних мисок, під які кладуть якісь речі або частину жіночого одягу. В залежності від того, якій речі надають злого чи доброго характеру, то від цього буде залежати доля дівчини. Коли дівчина підніме миску і під нею буде намисто — це означає, що вона й далі буде дівкою. Коли ж під мискою буде вінець — то дівчина піде за дружку і т. д. Пізно увечорі кінчають масову гутірку піснею:

„Хто не пряде на Пилипа,
Буде голий як та липа,
Хто не пряде на Андрія —
На ту дівку зла надія!"*)

В селі Біличині Барського повіту на Поділлі увечорі на Андрія дівчата ходять рахувати кілки в тинах. Рахувати починають від крайнього, при чому кажуть рахуючи: вдовець, молодець, вдовець, молодець і як на останній кілок вийде, так і буде. Цей кілок дівчина намічає, а ранком дивиться на нього. Якщо він буде кривий, то такий буде і її чоловік. Коли кілок в корі, то чоловік має бути багатим, а коли буде на ньому гужва, то дівчина вийде заміж, а коли немає, то розійдеться з своїм парубком і т. д.

Після того як скінчить рахувати кілки, токі дівчина трясе тином і прислухається з котрого боку почує якийсь звук чи шелест, з того боку має прийти і її суджений.

Опівночі дівчата виходять з хати і кидають свій черевик чи чобіт через ворота на вулицю. Потім виходять на вулицю і дивляться куди лежить передом її черевик чи чобіт, у той кінець села й піде заміж.

В селі Яблунові Коломийського повіту кожна із дівчат увечорі робить по 9 маленьких пиріжків з маслом і бриндзою і кладе на праник. Потім годують кота іншими стравами, так, щоб він був нагодований. Тоді кладе дівчина цей праник на поріг в хаті і пускає кота до пиріжків. Якщо він почне один пиріг і не докінчить його їсти, а кине — це означає, що дівчина зараз ще не вийде заміж, а коли з'їсть один, або й декілька, тоді дівчина має вийти заміж. Але щоб причарувати собі нареченого, дівчина варить горнятко каші, розводить її сметаною і висипає її на даху хати там, де переходить кіт. А увечорі, коли всі в хаті поснуть, дівка скидає з себе сорочку і виходить з хати на двір, обходячи три рази кругом хати і тягнучи за собою сорочку. Так вона й іде у колешню сіяти коноплі, приказуючи: „Доти я маю бути дівкою, доки мають з насіння вирости коноплі. Тоді я маю брати коноплі не сама, а з своєю дружиною. Чи буде він в полі, чи в лісі, чи в місті, чи в дорозі, чи будь-де, — щоб він нічого не думав, а лише мене на думці мав. Щоб його спання не брало, ні сидження, ні стояння, ні вихід з свого села, а лише щоб про мене думав і до мене ішов". Після цього іде в хату спати і кладе під голову сорочку. В залежності від того, який їй присниться сон вночі, такий і буде її талан. Увечорі на св. Андрія в деяких місцевостях України ворожать і мами своїм донькам, щоб знати, чи вони вийдуть заміж у наступні м'ясниці чи ні? А потім ранком оповідають донькам, що їм вивожили.

Отже, як бачило, це народні вірування і звичаї нічого спільного з християнством не мали, але зараз ввійшли в традицію нашого народу і належать до народнього обрядового календаря.

*) Ці тексти пісень записано в селі Піяновичах Самбірського повіту від пана Миколи Висоцького.

З РУКОЮ НА СЕРЦІ

(Закінчення зі ст. 2)

Пилата віддати їм у руки Христа, а вже зовсім поважну претенсію за розп'яття Ісуса Назорея на Голготі. Чи можемо ми, тепер живущі, відповідати за гріхи прапредків?

А врешті, коли д-р Бикл хотів показати нам деяке знання української історії, то чому він наводячи лише сам цей прикрий факт, ані словом не згадує про *пригини*, які ці прикрі факти викликали? З якої б історії д-р Бикл не вчився, а він не може заперечити того, що був час, а це було перед Хмельницьким, коли польські пани-католики віддавали православні церкви своїх кріпаків-українців в аренду жидам. В українських народніх устах збереглася навіть пісенька про такого арендаря Зельмана („Їде, їде Зельман . . ."). Ми хочемо запитати д-ра Бикла, як ставилися б, скажемо, сьогодні жиди до українців, якщо б з якихось причин хтось третій окупував Ізраїль і всі жидівські святині віддав у аренду українцям? Чи в момент вигнання окупантів із своїх земель жиди ліпше ставились би до українців, як українські повстанці до жидів за часів Хмельницького? Хай він нам відповість на це, але з рукою на серці.

Д-р Бикл непохитно стоїть також на тім, що С. Петлюра був погромщик. Твердить це він на підставі якоїсь писаної лише для жидів історії. А ось ми, які особисто знали С. Петлюру, запевняємо д-ра Бикла, що це була людина передових поглядів і великий ідеаліст, який уже тоді хартію людських прав і вольностей знав досконало і на кожному кроці в своїй діяльності цю хартію здійснював. Хто ж, як не С. Петлюра, був співтворцем проєкту перших грошей Української Народної Республіки, на яких був чотирьохмовний текст, в тому й жидівський? Хто, як не той самий С. Петлюра, був також співтворцем закону, який давав право трьом найбільшим національним меншинам на Україні, в тому й меншині жидівській, мати в уряді Республіки своїх окремих міністрів? Хто, як не С. Петлюра, був особистим приятелем вже на еміграції другого з черги міністра жидівських справ при уряді УНР Пінхоса Красного? Можемо сміло запевнити д-ра Бикла, що С. Петлюра став жертвою жидівських обвинувачень у всіх смертних гріхах так само, як свого часу Богу духа винний Бейліс на його голосному процесі в Києві жертвою московських обвинувачень усього жидівстса в споживанні ритуальної крови!

А вже безапеляційні заяви д-ра Бикла про погроми, яких допустилася на жидах українська інтеліґенція в Галичині й на Буковині за німецьких часів — це те саме, якщо б ми, українці, тепер, по процесі Бейліса, почали urbi et orbi галасувати про те, які маси християнської крови жиди споживають щороку на своїх святах Пасхи разом із мацою!

Цікаво при цьому занотувати, що, виливаючи всі обвинувачення за жидівські погроми в Росії, Польщі і Румунії виключно на українців, жидівство ані слова закиду не робить циреві Миколі II чи його чорносотенним, ж и доненависницьким міністрам, хоч лозунгом московського погромництва було завжди славнозвісне: „Бєй жідов, спасай Россію!", а організація погромів спочивала в руках державної поліції, бо ж погроми (напр. в 1906 р.) переводились на всіх просторах імперії в одному дні і в тій самій годині. Хочемо при тій нагоді знати, чи винні українці також і за процес Бейліса? Запитуємо це тому, що процес відбувався в столиці України Києві, отже здавалося б, сама ця обставина повинна була кидати тінь на українські маси.



ЗОЯ ПОЛЕВСЬКА виступить з власним концертом в Карнеґі Голл дня 16-го грудня ц.р. о год. 8:30 ввечорі. Вона гратиме на віольончелі світової слави італійського майстра **Доменико Монтаньяна** (1690—1750) з Венеції. Теперішня вартість віольончеля—$25,000.

Але які б погляди на цю справу не існували до цього часу серед жидів, ми мусимо заявити, що автор цих рядків, який у часі процесу Бейліса жив у Києві і щоденно перечитував справоздання всіх газет з цього процесу, добре пригадує собі, з яким обуренням і українські маси, і українська тогочасна преса ставились до цього процесу, де головним режисером було петербурзьке міністерство „внутрєнніх дєл", а акторами такі типи як Лютостанський та інші махери.

Проте — цікава річ: ми не здибали до цього часу ані одного жида, який мав би відвагу одверто визнати, що авторство цієї жидівської трагедії, як і переведених скрізь перед тим жидівських погромів, належить Санкт - Петербургові. Взагалі треба констатувати одно дуже дивовижне явище: коли всі так звані „народи Росії" (а є їх аж коло півтори сотки!), по яких довгими віками переїздили колеса московського імперіялізму, позбавлені тепер (за дуже малими вийнятками) всяких симпатій до москалів, то в цей час тяжко знайти денебудь на світі більших москвофілів, як саме серед народу, який Москва гнобила найбільше, а саме серед жидів!

Але про це жидівське москвофільство, як і про деякі речі, які треба пригадати в наших розмовах із жидами, поговоримо з рукою на серці в іншій статті.





СХОДИНИ

Т-во Українців Правників у ЗДА у суботу, 15. грудня 1951 р., в год. 6. веч. в льокалі „Провидіння" відбудуться

„ШИРШІ СХОДИНИ"

На порядку нарад справи організаційні. **Управа.**

ПОДЯКА

Громадська Колегія для шкільних справ у Клівленді почувається до обов'язку зложити оцим прилюдну подяку Комітетові для влаштування „Дня Української Молоді" за щедрий дар $217, як 50% дохід з імпрез, що відбулися в тому місті дня 10. і 11. листопада 1951. Заразом подається до відома, що другу половину доходу з тих імпрез ($217) передав згаданий Комітет до диспозиції КОДУС-ові.

Клівленд, 28. листопада 1951.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Маю честь повідомити Рідню і Знайомих, що вінчання моєї дочки Еви Гамерської з п. Сергієм Сахаруком відбудеться дня 20. грудня ц. р. в Denver, Colorado.

Ксеня Гамерська.

Ню Йорк — грудень 1951

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 357, повідомляє членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16 .грудня, в 2. год. пополудні, в домі 20 King St. Буде вибір уряду на 1952 рік. — С. Возьний, секр.

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin Society, Branch 259, will be held Sunday, Dec. 16, 1951, at the Church Hall, 4952 So. Paulina St., at 2:00 P. M. — P. Trusiak, Rec. Sec'y.

ПАССАЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. І. Франка, від. 97, повідомляє своїх членів, що **річні збори відбудуться** в неділю, 16. грудня, в год. 2. пополудні, в приміщенні Укр. Прав. Церкви при 45-47 Говп Еве. Буде звіт уряду за 1951 рік, звіт контр. комісії та вибір уряду на 1952 рік. Присутність всіх членів обовязкова. — В. Бродський, предс.; П. Величко, рек. секр.; В. Табачук, фін. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від .270, відбудуться в неділю, 16. грудня в год. 3-ій попол., в У. Н. Домі. Обовязком кожного члена прибути на ці останні місячні збори, залагодити всі залеглі справи, а опісля вибрати день на річні збори, щоб всі члени могли прибути без жадної перешкоди. — В. Бутковський, рек. секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Тов. Згода, від. 20, повідомляє, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16-го грудня, о год. 2-ій. Проситься всіх членів конечно прибути на ці збори, бо буде вибір уряду на 1952 рік. Довгуючих членів проситься вирівняти свою залеглість (довг) за минулий рік. Хто не прийде на збори, підлягає карі $1 після статута. — І. Підперигора, Д. Рубаха, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во Дністер, від. 430, подає до відома, що збори відділу, побір складок за грудень і полагоджування інших справ відділу, відбудуться в неділю, 16. грудня, в годинах від 12. до 2-ої пополудні, в Укр. Клюбі, 847 North Franklin St. Зогляду на те, що це вже останні збори в тому році, просимо всіх членів прибути і вирівняти всі свої залеглости, зі складками за грудень включно. Хто не вирівняє своїх складок, буде, згідно зо статутом, суспедований. На зборах можна набути Календар У.Н.С. на 1952 рік. — Р. Дяків, О. Бакай, Р. Семків.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 76 повідомляє, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16. грудня, в 1-ій год. сполудня. Проситься всіх членів прийти на збори, і вирівнати свої залеглі вкладки, а також вислухати звідомлення урядників за 1951 рік, та вибрати уряд на 1952 рік. — Ст. Мриглод, предс.; В. Шеремета, кас.; В. Салабун, секр.

СЕНТРАЛІЯ, ПА. — Повідомляється, що **річні** збори Бр. св. Михаїла, від. 90, відбудуться в неділю, 16. грудня зараз по Співаній Службі Божій в салі церковній. Кожний член має явитися і заплатити свою вкладку, а хто не вирівнає залеглости, буде суспендований. Буде вибір уряду на 1952 рік. Проситься родичів вписувати своїх дітей до УНСоюзу. — З. Волчанський, предс.; С. Дудун, кас.; І. Чепа, секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 305, повідомляє що **річний мітинг** відбудеться 16-го грудня в год. 11:30, зараз по Сл. Божій, в салі, де звичайно. Взиваємо усіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглости, щоб не переносити довгів на наступний рік. Члени, що не прийдуть і не виповнять свій довг, будуть суспендовані. Проситься всіх членів прийти якнайчисленніше, бо контроля здаватиме звіт за 1951 рік, а також буде вибір уряду на 1952 рік. — Н. Максимчук, гол.; Т. Тихоневич, кас.; М. Гентош, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Чорноморська Січ, від. 14, подає до відома, що **річні** збори відбудуться в понеділок, 17. грудня, в год. 7:30 ввечорі, під ч. 508 — 18th Ave. в Січовім Домі. Проситься всіх членів прийти хоча раз врік, бо маємо важні справи до вирішення. Буде вибір уряду на 1952 рік. Довгуючі члени повинні конечно вирівняти свої вкладки на зборах, бо секретар не може ходити за вкладками. Позамісцевих членів, що посилають свої вкладки поштою, проситься висилати на нову адресу секретаря: M. P. Otrok, 64A, R. D. 2, Cranbury, N. J. — М. Басараб, предс.; М. П. Отрок, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. — Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16. грудня, в год. 3-ій пополудні, в українській галі, 824 Аделайн вул. На порядку дня буде звіт уряду за 1951 р., та вибір уряду на 1952 рік. Присутність всіх членів конечна, щоб наш відділ міг успішно розвиватися, то обовязком кожного урядника і члена є приєднати бодай одного члена, а тому всі до праці. На зборах можна дістати Календар У. Н. Союзу. — Т., Скурняк, предс.; М. Думанський, кас.; П. Стадник, секр.

АМСТЕРДАМ, Н. Й. — Місячні і **річні збори** Тов. ім. Івана Франка, від. 266, відбудуться в суботу, 15. грудня, в год. 7:30 ввечорі, в церковній галі св. О. Миколая. Проситься прибути на ці збори, бо буде вибір уряду на 1952 рік. Також проситься принести свої вкладки за грудень, та вирівняти залеглі вкладки. Хто ще не є членом Союзу, хай прийде і впишеться. — В. Труфин, секр.

СТ. ДЖОЗЕФ, МО. — Тов. Запорозька Січ, від. 355, повідомляє, що **річні збори** відбудуться 16. грудня в год. 1. пополудні в парафіяльній галі. Проситься всіх членів прийти на час на ці річні збори. Уряд дасть звіт за 1951 рік, а опісля буде вибір уряду на 1952 рік. Проситься всіх членів вирівняти свої вкладки, так щоб не переносити довгу на 1952 рік. Також пригадується членам, щоб замовили Календар Союзу на зборах. Т. Стен, предс.; М. Генковський, кас.; П. Заїко, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 133, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться 15. грудня в год. 8-ій ввечорі в Укр. Централі, 180 Віліям вул. Буде звіт контр. комісії, а також вибір уряду на 1952 рік. — А. Сурма, предс.; І. Андрійчин, фін. секр.; М. Яблонський, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, подає до відома, що **річний мітинг** відбудеться в суботу, 15. грудня, в галі Укр. Прав. Громади, 675 Савт 19. вул., в год. 7:30 ввечорі. Просимо всіх членів прийти на мітинг, де буде звіт уряду і контр. комісії, а також вибір урядників на рік 1952. Хто бажає мати календар У.Н.С. на 1952 рік, хай прийде на збори то дістане його. — Г. Дорошенко, пр.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — **Річні збори** Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 16. грудня, зараз по Сл. Божій, в парафіяльній галі. Проситься всіх членів прийти, бо буде звіт урядників, контролі і вибір уряду на 1952 рік. — Уряд.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16. грудня, в год. 2-ій пополудні, в салі Клюбу, 13 Washington. Буде річне звідомлення і вибір уряду на 1952 рік. Просимо привести нових членів до Союзу. Вступ вільний. — Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 12-ти мільйонового майна організації!

Дня 6. листопада 1951 безпощадна доля навістила нас невимовно тяжким горем, забираючи нам ненадійно у випадку при праці в повнім розцьвіті життя, нашого найдорожшого мужа, батька і сина, **БОГДАНА ВАВРИШИНА,** народженого 25. грудня 1921 р., в селі Милятичі коло Львова в Західній Україні. Покійний, по прикрих літах еміграції прибув з родиною до Америки тому два роки. Похорон його відбувся в Шікаґо дня 10. листопада з церкви св. Миколая на цвинтар тої ж церкви. Цею дорогою висловлюємо нашу щиру подяку оо. Василиянам, парафії св. Миколая в Шікаґо за відслуження парастасу та за відправу Служби Божої і супровід Покійного на місце його спочинку. Складаємо подяку п. Оленець, директорові погребового заведення, який в тяжкій нашій годині з християнським вирузумінням занявся вирядом нашого найдорожшого в послідну дорогу. Рівно ж сердечну подяку складаємо Українському Народному Союзові за зложений вінець, за авта і його членам за несення домовини. Щире Спасибі всім товаришам праці на залізниці за вияви глубокого співчуття та за їх вінець та за княжий дар їх збірки для Родини в сумі $440. Особливо щиру подяку складаємо: п. Городському і п. Яцкові, які перші прийшли нашому дорогому з допомогою по випадку; Всечсн. о. Декану Степанові Мохнацькому з Теребовлі, за відправлення Служби Божої в дні похорону і за щире зложене ним співчуття; п-ву Терлецьким, які перші прийшли, щоби успокоїти наші наболілі серця; п-ву Процикам за зложення вінця і участь в похороні; п-ву Кульпакам за участь в похороні і зложені вияви співчуття; п-ву Галанам, Бачинським і Вігунам за піддержування нас в тяжкім нашім горю, а п. Ставничому Петрові за зроблення знимки нашого дорогого в домовині; пані Яремич, яка з материнською любовю занялась діточками в дні похорону; Українській Радіопрограмі W.C.R.W. за передачу вістки про смерть нашого найдорожшого. Щира подяка всім, які взяли участь в похоронах, або які надіслали нам вияви свого співчуття.

Спи тихим сном, наш найдорожший мужу, батьку і сину!

Дружина **Марія,** діточки: **Арета, Роксоляна, Аскольд.** Родичі: **Володимир і Леонтина.** (Огол.)

РОЗШУКИ

Пошукую
о. САВАТІЯ ЛОПУХОВИЧА
у важній справі
Rev. I. TKACZUK
57 Lewis St., New York City

НІНУ КОВАЛЬЧИКІВНУ з Підволочиск, що виїхала до Америки в 1920-21 р., шукає „Старий Запорожець"

HILARY KRYLOWIECKY
172 Lafayette Avenue
Passaic, N. J.